

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

ВИСНОВОК

на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення процедури визначення рівня володіння українською мовою» (реєстр. № 14353), поданий Кабінетом Міністрів України

За дорученням Голови Верховної Ради України та відповідно до частини третьої статті 93 Регламенту Верховної Ради України Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики розглянув на своєму засіданні 18 лютого 2026 року (протокол № .....) проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення процедури визначення рівня володіння українською мовою» (реєстр. № 14353), поданий Кабінетом Міністрів України.

Як зазначено у пояснювальній записці, метою прийняття акта є запровадження сертифікаційних іспитів на рівень володіння українською мовою як іноземною, оптимізація процедури визначення рівня володіння державною мовою для осіб, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків.

Законопроєктом пропонується, зокрема:

оптимізувати класифікацію рівнів володіння українською мовою як державною для виконання службових обов'язків;

запровадити класифікацію рівнів володіння українською мовою як іноземною, зокрема для набуття громадянства України;

розширити завдання Національної комісії зі стандартів державної мови у частині встановлення методів перевіряння рівня володіння українською мовою як іноземною;

надати Національній комісії зі стандартів державної мови повноваження затверджувати вимоги до рівнів володіння українською мовою як іноземною, організовувати іспити для визначення рівня володіння українською мовою як іноземною, затверджувати завдання для проведення іспиту на рівні володіння українською мовою як іноземною, здійснювати міжнародне співробітництво з питань, що належать до її компетенції.

Як зазначено у пояснювальній записці до законопроекту, реалізація проєкту закону потребує додаткових фінансових витрат з державного бюджету для забезпечення виконання нових повноважень Національною комісією зі стандартів державної мови. Зокрема, зважаючи на специфіку процесів інформаційно-комунікаційної та інформаційної систем, їх функціонування та супровід, введення до штату Комісії посад ІТ-працівників та кіберфахівців зі спеціальними функціями, які здійснюватимуть системне адміністрування, супровід та обслуговування (зокрема – заходи безпеки інформаційних систем). Також потребує збільшення гранична чисельність працівників апарату Комісії і відповідного фінансового забезпечення, зокрема затвердження окремої бюджетної програми, збільшення видатків на фонд оплати праці та технічне й організаційне забезпечення проведення іспиту з української мови як іноземної.

Фінансово-економічні розрахунки додаються до супровідних документів до законопроекту.

Проєктом закону передбачено також фінансування заходів із проведення іспиту на рівень володіння українською мовою як іноземною мовою за кошти юридичних або фізичних осіб. Джерелом покриття видатків із державного бюджету, як сказано у пояснювальній записці, можуть бути надходження з оподаткування ігрового бізнесу.

Міністерство фінансів зазначає, що реалізація акта впливатиме на показники державного бюджету. Відповідно до пояснювальної записки та фінансово-економічних розрахунків до законопроекту його реалізація потребуватиме видатків Державного бюджету України в обсязі 35 679,7 тис. грн, а саме: у 2026 році – 17 257,5 тис. грн, у 2027 році – 9 211,1 тис. грн та у 2028 році – 9 211,1 тис. гривень. У Державному бюджеті України на 2026 рік видатки на реалізацію законопроекту не передбачено.

Як сказано у висновку Міністерства фінансів України, норми законопроекту узгоджуються та не суперечать законам, що регулюють бюджетні відносини.

На думку Кабінету Міністрів України, ухвалення цього проєкту закону забезпечить оптимізацію процесів з організації та проведення іспитів для визначення рівня володіння українською мовою для різних цільових груп, популяризації української мови, культури, освіти тощо за кордоном, утвердженню України в міжнародному співтоваристві.

Міністерство освіти і науки України є розробником цього законопроекту та в межах компетенції підтримує його прийняття.

Міністерство культури України зазначає, що в межах компетенції Міністерства пропозиції та зауваження до зазначеного законопроекту відсутні.

Міністерство закордонних справ України надає зауваження до законопроекту, зокрема щодо можливості організації та проведення за кордоном іспитів на рівень володіння українською мовою як іноземною державною установою «Український інститут», яка також могла би призначати уповноважені установи (організації) за кордоном для проведення іспитів на рівень володіння українською мовою як іноземною і передавати результати

іспитів Національній комісії зі стандартів державної мови для перевірки та оцінювання.

Уповноважений із захисту державної мови у своєму висновку зазначає, що серед іншого, законопроектом пропонується внести зміни до положень багатьох законів, які встановлюють вимоги щодо володіння державною мовою та обов'язку застосовувати її при виконанні службових обов'язків, замінюючи словосполучення «державна мова» на «українська мова». При цьому ані в законопроекті, ані в пояснювальній записці не вказано і не обґрунтовано мету, принципи, завдання заміни «державної» мови на «українську» мову в законодавстві. Такі зміни, на думку Уповноваженого із захисту державної мови, виглядають необґрунтованими та несистемними.

Також Уповноважений із захисту державної мови вважає, що відсутність чіткої диференціації термінів «володіння українською мовою» і «володіння українською мовою як іноземною» у тексті законопроекту може призвести до правової невизначеності.

Уповноважений із захисту державної мови звертає увагу на те, що зміни до редакції частини першої статті 10 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» містять неоднозначне трактування співвідношення між класифікацією та шкалою рівнів володіння українською мовою. Зокрема, залишається невизначеним, чи передбачає практичне застосування система інших рівнів, окрім рівня вільного володіння, а також чи планується проведення іспитів для їх підтвердження.

Враховуючи ці та інші зауваження до законопроекту, Уповноважений із захисту державної мови не підтримує проєкт закону у запропонованій редакції та наполягає на його доопрацюванні з обов'язковим урахуванням наданих зауважень та пропозицій.

Національна комісія зі стандартів державної мови підтримує цей законопроект.

Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України до законопроекту станом на 16.02.2026 року не надійшов.

Народні депутати України – члени Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики підтримують необхідність законодавчого врегулювання питання повноважень Національної комісії зі стандартів державної мови щодо забезпечення проведення сертифікаційного іспиту з української мови та затвердження вимог до рівня володіння українською мовою як іноземною, а також необхідність законодавчого закріплення поняття «українська мова як іноземна».

Водночас Комітет також вважає, що законопроект потребує доопрацювання із врахуванням пропозицій і зауважень, зокрема, Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України, Уповноваженого із захисту державної мови та Міністерства закордонних справ України.

За підсумками обговорення та з урахуванням викладеного Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики

ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду в першому читанні ухвалити законопроект за основу з доопрацюванням його положень до другого читання відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України.

Співдоповідачем від Комітету визначено Голову Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики Потураєва Микиту Руслановича.

Проект Постанови Верховної Ради України з цього питання додається.

Голова Комітету

Микита ПОТУРАЄВ

